



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Jakuba Camrdy, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Jana Passera a JUDr. Petra Průchy v právní věci navrhovatelky: **vláda**, se sídlem nábřeží Edvarda Beneše 4, Praha 1 – Malá Strana, za kterou jedná na základě pověření JUDr. Václav Henych, vrchní ředitel Sekce archivnictví a všeobecné správy Ministerstva vnitra, Náměstí Hrdinů 3, Praha 4, proti odpůrkyni: politická strana **Strana Svobody**, se sídlem Habrmanova 39, Plzeň 2, v řízení o návrhu na rozpuštění politické strany,

t a k t o :

- I.** Politická strana **Strana Svobody** **s e r o z p o u š t í .**
- II.** Navrhovatelce **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.
- III.** Likvidátorem **s e u r č u j e** Mgr. Radslav Janeček, advokát se sídlem Bubeníčková 44, Brno.

O d ů v o d n ě n í :

Vláda České republiky (dále jen „navrhovatelka“) podala dne 18. 12. 2009 u Nejvyššího správního soudu návrh na rozpuštění politické strany Strana Svobody (dále jen „odpůrce“) podle § 15 odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o politických stranách“).

Návrh odůvodnila tím, že rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. Pst 42/2007 - 25, byla odpůrci pozastavena činnost, neboť nesplnil povinnost vyplývající z ustanovení § 10 zákona o politických stranách když neoznámil Ministerstvu vnitra údaje

uvedené v § 9 odst. 3 písm. b) téhož zákona. Po pozastavení činnosti odpůrce neučinil kroky k odstranění závadného stavu, který byl důvodem k rozhodnutí soudu. Ministerstvu vnitra dosud neoznámil údaje týkající se jména, příjmení, data narození a trvalého pobytu osob, které jsou jeho statutárním orgánem.

Navrhovatelka dále uvedla, že o nečinnosti odpůrce svědčí i ta skutečnost, že Poslanecké sněmovně nebyly předloženy ani výroční finanční zprávy za roky 2007 a 2008, což vyplývá ve vztahu k roku 2007 z usnesení Poslanecké sněmovny č. 777 ze 30. schůze konané dne 30. 4. 2008, a ve vztahu k roku 2008 z usnesení Poslanecké sněmovny č. 1221 z 56. schůze konané dne 15. 5. 2009. Navrhovatelka proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud odpůrkyni rozpustil a jmenoval jejího likvidátora.

Odpůrkyně se k návrhu nevyjádřila.

Z ustanovení § 15 odst. 2 zákona o politických stranách vyplývá, že pozastavit činnost strany a hnutí nebo je rozpustit „nelze v době ode dne vyhlášení celostátních voleb do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstev měst a obcí a zastupitelstev vyšších územních samosprávních celků do desátého dne po posledním dni těchto voleb. To neplatí, jestliže je činnost strany a hnutí v rozporu s § 4 zákona o politických stranách.“

Prezident republiky rozhodnutím ze dne 5. 2. 2010 vyhlásil volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a stanovil jejich konání na dny 28. a 29. 5. 2010. Citované rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce zákonů pod číslem 37/2010 Sb. a příslušná částka Sbírky zákonů byla rozeslána dne 8. 2. 2010.

Nejvyšší správní soud proto v souladu se svojí prejudikaturou (viz např. usnesení ze dne 11. 4. 2004, č. j. Pst 12/2003 - 31, publ. pod č. 217/2004 Sb. NSS) řízení o návrhu na rozpuštění odpůrkyně usnesením ze dne 9. 3. 2010, č. j. Pst 11/2009 - 16, přerušil s tím, že v tomto řízení bude pokračovat po desátém dni od konce voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Krátce po volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR však byly vyhlášeny volby do zastupitelstev obcí a do 1/3 Senátu Parlamentu ČR na dny 15. a 16. 10. 2010, a Nejvyšší správní soud proto v předmětné věci setrval u přerušování řízení.

Poté, co volby do zastupitelstev obcí a do 1/3 Senátu Parlamentu ČR ve dnech 15. a 16. 10. 2010 proběhly, Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 11. 11. 2010, č. j. Pst 11/2009 - 27, rozhodl o pokračování v řízení.

Nejvyšší správní soud nejprve konstatuje, že pravomoc a příslušnost tohoto soudu rozhodovat o rozpuštění politických stran a hnutí je založena § 15 odst. 1 zákona o politických stranách a současně i § 4 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 95 s. ř. s. Návrh na rozpuštění politické strany nebo hnutí je oprávněna podat vláda; pokud tak neučiní do 30 dnů od doručení podnětu, může návrh podat prezident republiky (§ 15 odst. 1 zákona o politických stranách).

Soud rozhoduje o návrhu na rozpuštění politické strany podle skutkového stavu, který tu je v době rozhodnutí soudu (§ 96 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud předesílá, že z § 6 odst. 5 zákona o politických stranách vyplývá povinnost politických stran a hnutí ustavit orgány strany či hnutí (včetně statutárního orgánu) nejpozději do 6 měsíců od vzniku strany či hnutí. Nejsou-li v této lhůtě orgány ustaveny, dá Ministerstvo vnitra podnět k návrhu na pozastavení činnosti strany či hnutí. Do rejstříku stran a hnutí se zapisuje mj. jméno, příjmení, datum narození a adresa místa pobytu osob,

kteře jsou statutárním orgánem strany či hnutí nebo jeho členy, s uvedením způsobu, jakým jednají jménem strany či hnutí [§ 9 odst. 3 písm. b) zákona o politických stranách]. Tyto údaje je politická strana povinná písemně oznámit Ministerstvu vnitra do 15 dnů ode dne, kdy bylo příslušným orgánem strany či hnutí ve věci rozhodnuto. Oznámení musí být doloženo usnesením těchto orgánů (§ 10 zákona o politických stranách).

Dle § 18 odst. 1 zákona o politických stranách je politická strana povinná předložit každoročně do 1. dubna Poslanecké sněmovně k informaci výroční finanční zprávu v členění konkretizovaném pod body a) až e) tohoto ustanovení.

Podle § 14 odst. 1 zákona může být činnost strany a hnutí rozhodnutím soudu pozastavena, jestliže je v rozporu s § 1 až 5, § 6 odst. 5 a § 17 až 19 nebo se stanovami. Při pozastavení činnosti může politická strana či hnutí činit pouze úkony zaměřené na odstranění stavu, který byl důvodem k rozhodnutí soudu o pozastavení její činnosti, a to nejdéle po dobu jednoho roku. Pokud i po pozastavení činnosti politické straně nadále trvají skutečnosti, pro které byla činnost strany pozastavena, podají příslušné orgány žalobu ve správním soudnictví na rozpuštění strany (§ 14 odst. 2 zákona o politických stranách). Podle § 13 odst. 6 zákona o politických stranách platí, že strana a hnutí mohou být zrušeny rozhodnutím soudu o jejich rozpuštění, jestliže je jejich činnost v rozporu s § 1 až § 5 zákona o politických stranách nebo jestliže i po uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o pozastavení činnosti strany nebo hnutí trvají skutečnosti, pro které byla jejich činnost pozastavena. V rozhodnutí o rozpuštění strany a hnutí určí soud současně likvidátora, kterým nesmí být osoba, jež byla členem této strany a hnutí.

Z obsahu spisu soud konstatuje zejména následující skutečnosti:

Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19.12.2007, č. j. Pst 42/2007 - 25, plyne, že bylo prokázáno, že odpůrkyně nesplnila svoji povinnost oznámit Ministerstvu vnitra údaje uvedené v § 9 odst. 3 písm. b) zákona o politických stranách, tzn. údaje týkající se osob, které jsou statutárním orgánem odpůrkyně. Odpůrkyně tak nečinila ani na výzvu Ministerstva vnitra, ani v návaznosti na doručení návrhu na pozastavení její činnosti ze strany Nejvyššího správního soudu. Proto soud pozastavil činnost odpůrkyně, přičemž výslovně uvedl, že pokud nedojde k nápravě vadného stavu ve stanovené lhůtě, bude následně podán návrh na její rozpuštění. Z výpisu z rejstříku stran a hnutí, který přiložila navrhovatelka k návrhu na rozpuštění odpůrkyně, vyplývá, že odpůrkyně neoznámila Ministerstvu vnitra údaje týkající se osob, které jsou jejím statutárním orgánem či členy statutárního orgánu. Protože Nejvyšší správní soud rozhoduje podle skutkového stavu, který tu je v době jeho rozhodnutí, vyžádal si před vydáním tohoto rozhodnutí od Ministerstva vnitra aktuální výpis z rejstříku stran a hnutí a sdělení, zda mu odpůrkyně v mezidobí oznámila chybějící údaje. Rovněž z aktuálního výpisu z rejstříku stran a hnutí, který byl Nejvyššímu správnímu soudu doručen dne 14. 12. 2010, vyplývá, že odpůrkyně neoznámila ministerstvu údaje o osobách, které jsou jejím statutárním orgánem či členy tohoto orgánu. Ministerstvo dále sdělilo přípisem ze dne 14. 12. 2010, č. j. MV-7296-9/VS-2008, že odpůrkyně vůči němu nečinila v mezidobí žádný úkon.

Z usnesení Poslanecké sněmovny č. 777 (30. schůze, 30. 4. 2008, 5. volební období) a usnesení č. 1221 (56. schůze, 15. 5. 2009, 5. volební období) dále plyne, že odpůrkyně nepředložila výroční finanční zprávu za roky 2007 a 2008. V návaznosti na to požádala Poslanecká sněmovna vládu o podání návrhu na zrušení odpůrkyně. Z usnesení Poslanecké sněmovny č. 1222 (56. schůze, 15. 5. 2009, 5. volební období) plyne, že odpůrkyně nedoplnila chybějící výroční finanční zprávy ani dodatečně. Nejvyšší správní soud si za účelem zjištění

aktuálního skutkového stavu vyžádal vyjádření Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, zda v mezidobí od podání návrhu splnila odpůrkyně svou zákonnou povinnost a předložila alespoň dodatečně Poslanecké sněmovně výroční zprávy v podobě vyžadované zákonem o politických stranách. Podle vyjádření tajemnice kontrolního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ze dne 24. 11. 2010, č. j. KV/19.11.10/10257/00313/124H, nepředložila odpůrkyně výroční finanční zprávy za roky 2006 – 2009 ani do 24. 11. 2010.

Nejvyšší správní soud při hodnocení projednávané věci vycházel zejména z následujících úvah:

Z ústavně právního hlediska je především nutno konstatovat – a v tomto směru Nejvyšší správní soud plynule navazuje na judikaturu Ústavního soudu [viz zejména nálezy sp. zn. Pl. ÚS 26/94 ze dne 18. 10. 1995 (N 62/4 SbNU 113; 296/1995 Sb.)] –, že politické strany představují státem privilegované korporace soukromého práva, nezbytné v reprezentativní formě vlády, jejichž základní funkcí je vytvářet svorník mezi státem a společností tím, že aktivizují a zapojují občany do správy veřejných záležitostí. Toto jejich vymezení bezprostředně vyplývá především z čl. 5 Ústavy a z čl. 20 a 22 Listiny základních práv a svobod.

Rovněž politické strany, stejně jako ostatní korporace soukromého práva, které jsou právními osobami, musí ustavit své statutární orgány. Zákon o politických stranách stanoví pro ustavení statutárních orgánů přiměřeně dlouhou lhůtu (6 měsíců). Bezprostředně poté (nejpozději do 15 dnů) musí politická strana oznámit Ministerstvu vnitra údaje týkající se osob, které jsou statutárním orgánem či jeho členy, v rozsahu, v jakém se tyto údaje zapisují do rejstříku stran a hnutí. Jedná se o významnou povinnost politické strany, neboť právě prostřednictvím statutárního orgánu jedná politická strana navenek, tj. činí právní úkony svým jménem a na vlastní účet (§ 20 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník). Politická strana, která ve stanovené lhůtě svůj statutární orgán neustaví, nejen že paralyzuje svoji „akceschopnost“ tím, že zde není žádná osoba oprávněná ze zákona jednat jménem společnosti, ale rovněž to činí její počínání značně netransparentní. Právě transparentnost činnosti politické strany či hnutí je jednou ze základních hodnot a současně předpokladem svobodné soutěže politických stran a férového politického boje.

Zákon o politických stranách obsahuje záruky proti nepřiměřené aplikaci institutu rozpuštění politické strany či hnutí z důvodu neustavení statutárního orgánu. Samotné rozpuštění politické strany či hnutí podle § 13 odst. 6 zákona o politických stranách z důvodu neustavení statutárního orgánu totiž probíhá ve dvou fázích. Nezbytným prvním krokem k rozpuštění politické strany je pozastavení její činnosti. Podle § 14 odst. 3 zákona o politických stranách, pokud dojde ve stanovené lhůtě k odstranění stavu, který byl důvodem pro pozastavení činnosti strany či hnutí, považuje se činnost strany či hnutí za řádně obnovenou dnem, kterým byla stanovená povinnost uznána za splněnou příslušným orgánem (k tomu blíže viz usnesení NSS ze dne 29. 8. 2007, č. j. Obn 1/2006 - 11, publ. pod č. 1386/2007 Sb. NSS). Jinými slovy, ačkoliv Nejvyšší správní soud na základě zjištěných skutečností rozhodne o pozastavení činnosti politické strany či hnutí, nic jim nebrání v tom, aby bezprostředně po splnění zákonných povinností pokračovaly v plném rozsahu ve své činnosti.

Pozastavení činnosti politické strany či politického hnutí tak nepředstavuje nevratný, či dokonce likvidační krok ve vztahu k dotčené politické straně či hnutí, ale je třeba jej vnímat jako poslední výzvu ze strany státu k odstranění zjištěných nedostatků, po které teprve může následovat rozpuštění dané politické strany či hnutí. Touto poslední výzvou byl pro odpůrkyni rozsudek NSS č. j. Pst 43/2007 - 26, který nabyl právní moci dne 20. 2. 2008 a jímž byla odpůrkyni pozastavena činnost. Teprve v případě, že dotčená politická strana či hnutí

na tuto poslední výzvu ve stanovené lhůtě nereaguje, připadá v úvahu druhý krok, tj. rozpuštění politické strany či hnutí. To je právě případ odpůrkyně, která závadný stav, pro nějž jí byla pozastavena činnost, dosud neodstranila, ačkoliv od té doby uplynuly již téměř 3 roky. Nejvyšší správní soud dal odpůrkyni dostatečně dlouhou lhůtu, aby se mohla k tvrzením obsaženým v návrhu vyjádřit (zejména tedy doložit, že v mezidobí došlo k ustavení statutárního orgánu), nicméně odpůrkyně svého práva nevyužila, tvrzení navrhovatelky nikterak nezpochybnila.

Podle názoru zdejšího soudu odpovídá smyslu § 14 odst. 1 ve spojení s § 13 odst. 6 zákona o politických stranách, že za situace, kdy politická strana neustavila svůj statutární orgán a kdy tento protiprávní stav nadále udržuje, ačkoliv ji z tohoto důvodu byla soudem pozastavena činnost, je dán důvod pro rozpuštění politické strany. Nejvyšší správní soud při svém rozhodování vycházel i z nálezů Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 26/94 (cit. v bodě 0 shora), podle kterého strany a hnutí trvale porušující zákon (tedy nikoli jednorázově porušily, ale toto porušování má charakter perpetuálního chování – viz znění § 4 zákona o politických stranách) nemohou vyvíjet činnost, neboť tímto opakovaným porušováním zákonů se chovají způsobem ohrožujícím demokratické základy státu.

Rozpuštění politické strany z důvodu, že neustavila svůj statutární orgán a neoznámila Ministerstvu vnitra údaje týkající se osob, které jsou tímto orgánem či jeho členy, není nikterak nepřiměřeným zásahem ze strany státu do svobodné soutěže politických stran. Pro srovnání lze totiž poukázat na § 68 odst. 6 písm. a) zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, dle něhož soud může rozhodnout o zrušení obchodní společnosti, jestliže v uplynulém roce nebyly zvoleny orgány společnosti, kterým skončilo nebo jejichž všem členům skončilo funkční období před více než jedním rokem. Jak vidno, rovněž v případě zrušení (rozpuštění) právnické osoby zaručuje zákonodárce politickým stranám privilegované postavení oproti např. obchodním společnostem, neboť jim poskytuje mnohem širší prostor pro nápravu závadného stavu (dvoufázovost procesu rozpuštění politické strany).

Znak opakovaného porušování zákonů ze strany odpůrkyně je naplněn i tím, že dosud nepředložila Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR výroční finanční zprávy za roky 2006 – 2009, čímž opakovaně a trvale porušuje svoji povinnost dle § 18 odst. 1 zákona o politických stranách, což může být rovněž důvodem pro pozastavení činnosti politické straně, potažmo její rozpuštění.

Na základě výše uvedených skutečností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že podaný návrh je důvodný, neboť z nich vyplývá, že odpůrkyně skutečně nesplnila zákonem uložené povinnosti, když dosud neustavila svůj statutární orgán, a tudíž ani neoznámila Ministerstvu vnitra údaje týkající se osob, které jsou statutárním orgánem či jeho členy. Odpůrkyně tedy neodstranila stav, pro který byla její činnost pozastavena. Neučinila tak ani v době rozhodování Nejvyššího správního soudu. Odpůrkyně proto nesplnila povinnost uloženou v § 6 odst. 5 ve spojení s § 10 zákona o politických stranách, přičemž nesplnění této povinnosti představuje zvláštní a samostatný důvod, pro který může být rozhodnuto o pozastavení činnosti politické strany a následně v souladu s § 13 odst. 6 uvedeného zákona i o jejím rozpuštění.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že návrh je důvodný, a proto rozhodl o rozpuštění odpůrkyně.

Výrok o nákladech řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s. Odpůrkyně, která nebyla v tomto řízení úspěšná, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Navrhovatelce, která v řízení úspěšná byla, nevznikly v souvislosti s řízením před Nejvyšším správním soudem náklady převyšující rámec její běžné činnosti, a proto jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Podle § 13 odst. 6 zákona o politických stranách určil Nejvyšší správní soud likvidátorem odpůrkyně Mgr. Radslava Janečka, advokáta se sídlem Bubeníčkova 44, Brno, který s tímto určením souhlasí. Likvidátor bude postupovat přiměřeně podle předpisů o likvidaci majetku a závazků obchodních společností (§ 12 odst. 4 zákona o politických stranách).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky podle soudního řádu správního přípustné.

Politická strana **j e o p r á v n ě n a** podat návrh podle článku 87 odst. 1 písm. j) Ústavy, jestliže tvrdí, že rozhodnutí o jejím rozpuštění není ve shodě s ústavními nebo jinými zákony. Návrh lze podat ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k Ústavnímu soudu, podání návrhu má odkladný účinek (§ 73 odst. 1, 2; § 79 odst. 1 věta druhá zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů).

V Brně dne 20. prosince 2010

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu